

Štukljeva cesta 44 , 1000 Ljubljana

T: 01 369 75 38

F: 01 369 78 32

E: gp.mddsz@gov.si

www.mddsz.gov.si

Številka: 013-3/2019/

Datum: 15. 10. 2019

ZAPISNIK

6. seje Sveta za invalide Republike Slovenije,

ki je bila v torek 15. 10. 2019, ob 10.00,

v pritličju, sejna soba

Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,

Štukljeva 44, Ljubljana

Navzoči člani: Maja Toni (MF), Dragica Bac (MDDSZ), Simon Žorga (MK), Bogdan Pezdirc (MZIP), Polonca Čižman Žagar (ZPIZ), Tomaž Bregar Horvat (ZZZS), dr. Aleksandra Tabaj (SOČA), dr. Valerija Bužan (SOUS), mag. Barbara Kobal Tomc (IRSSV), Karl Destovnik (ZIZRS), Brane But (INV.ORG), Dane Kastelic (INV. ORG), mag. Adolf Videnšek (INV. ORG), Ivo Jakovljevič (INV. ORG), Drago Koprčina (INV. ORG), Emir Okanović (INV. ORG) in dr. Katja Vadnal (INV. ORG)

Odsotni: Damijan Jagodic (MZ), Jadranka Kološa Rop (MJU), dr. Manica Jakič Brezočnik (MIZŠ), Lea Kovač (ZRSZ) in Saša Mlakar (MDDSZ)

Ostali navzoči: Tina Ančik (MDDSZ), Vojmir Drašler (MiZ), pri 4 točki dnevnega reda so se pridružili seji še: Mitja Žiher (MDDSZ) in Damijana Peterlin (MDDSZ)

PREDLAGAN DNEVNI RED 6. seje novega mandata:

1. Pregled zapisnika 5. seje Sveta za invalide RS.
2. Priprava odgovora/mnenje članov Sveta za Zagovornika načela enakosti – odvzemi volilne pravice (priloga).
3. Pojasnila na novelo Zakona o prevozih v cestnem prometu, ki je bila sprejeta dne 29.8.2019, na 41. seji Vlade RS in naj bi bila do konca leta sprejeta (prošnja na MiZ za predstavnika/govorca s področja).
4. ZPIZ – poslano zaprosilo za predstavnika, ki bi lahko podal odgovore na vprašanja posredovana s strani IO.
5. Razno

Predsednik je uvodoma pozdravil vse prisotne člane.

Nadalje je predsednik podal vprašanje dnevnega reda v potrditev ali dopolnitev. Dnevni red je bil sprejet brez sprememb.

Ad.1 Pregled zapisnika 5. seje Sveta za invalide RS

Pregled zapisnika 5. redne seje. Sklepi bili realizirani. Tudi današnji, ki je glavna tema današnje seje v 2. točki.

Sklep 1.1: Člani Sveta za invalide RS so soglasno sprejeli zapisnik 5. seje.

Ad.2 Priprava odgovora/mnenje članov Sveta za Zagovornika načela enakosti – odvzemi volilne pravice.

Predsednik sveta je točko dnevnega reda odprl z obrazložitvijo, da svet v taki organizacijski sestavi ne more v željenih rokih odgovarjati na konkretna vprašanja, kar si želijo nekateri državni organi, ki zastopajo človekove pravice ali zagovarjajo državljane v različnih postopkih. Svetu je dodeljena le posvetovalna vloga in da spremlja izvajanje Mednarodne konvencije o pravicah invalidov. Kot deklarirano neodvisno telo nima svoje strokovne službe, ki bi lahko pripravljala osnutke mnenj na podlagi analitičnega pregleda dejanskega stanja doma in po svetu, kar pa jih omenjeni organi imajo. Pojasnil je tudi, da on osebno smatra, da je invalidom nedopustno jemati volilno pravico, tudi tistim invalidom, ki imajo motnjo v duševnem razvoju. Konvencija jasno opredeljuje, da države podpisnice invalidom priznavajo pravno sposobnost na vseh področjih življenja enako kot drugim sodržavljanom ter, da je država podpisnica dolžna zagotoviti, da vsi ukrepi za zaščito pravne sposobnosti posameznega državljanca z invalidnostjo imajo primerne zaščitne ukrepe, da se prepreči zloraba v skladu z mednarodnim pravom o človekovih pravicah. Vsak državljan RS mora imeti pravico voliti in biti izvoljen.

Hkrati je izrazil svoje presenečenje, da se s takimi vprašanji državni organi, kot je Zagovornik načela enakosti in Varuh človekovih pravic, obračajo na svet, saj imajo sami močne pravne službe, ki naj bi poznale tudi mednarodno pravo in status konvencije v mednarodnem merilu. Predsednik sveta je izrazil mnenje, da bo lahko podobne primere v popolnosti uresničeval le neodvisni organ kot je v slovenskem primeru Svet za invalide RS, ki pa bo moral dobiti svoje pristojnosti, katere mu pritečejo tudi v skladu s konvencijo. Tudi zaradi takega načina dela ostalih državnih organov predsednik sveta meni, da je nujno potrebno, da slovenska država po 11 letih sprejema konvencije z zakonom ustanoviti neodvisno telo kot je Svet za invalide RS in izpolnit svojo obveznost do mednarodne pogodbe.

Po uvodu je predsednik sveta odprl razpravo glede druge točke dnevnega reda.

Razpravo je odprla dr. Katja Vadnal, ki je izrazila svoje ogorčenje nad odgovorom Ministrstva za javno upravo (MJU), nedopustno se ji je zdelo, da so se v dopisu sklicevali na mednarodne primerjave iz leta 2010, saj so na voljo novejši podatki. Opozorila je na ugotovitve Odbora DZ za delo, družino, socialne zadeve in invalide ter obširno predstavila kaj o odvzemu volilne pravice govorijo mednarodni strokovnjaki za inkluzijo. Dr. Valerija Bužan se je pridružila mnenju dr. Vadnalove. Opozorila je, da je odgovor MJU žaljiv ter da država nima prilagojenega gradiva za volitve za invalide, gradivo bi moralo biti napisano v lahko berljivi tehniki. Poudarila je, da je sramotno, da se o odvzemu volilne pravice sploh sprašujemo, saj le o tem govori tudi ustava.

Nadaljnje se je razpravi pridružil Emil Okanovič, ki se je strinjal s svojima predhodnicama. Poudaril je da gre za univerzalno volilno pravic, torej pravico za vse. Predlagal pa je, da bi bilo potrebno premisliti, da bi se omogočila pomoč tretje osebe pri oddaji volilnega lista v skrinjico. Dr. Aleksandra Tabaj se je poglobila v zakonodajo držav članic. V anketnem vprašalniku je razvidno da so tudi druge države že popravile svojo zakonodajo, omenila je, da je že 12 držav

članic, ki nimajo omejitve. Zmotil pa jo je prevod – umske prizadete osebe, potrebno bi bilo opozoriti prevajalce, da se ta terminologija ne uporablja, da so to osebe z motnjo v duševnem razvoju. Hkrati pa je omenila, da konvencija govori o dodajanju pravic in ne o odvzemu.

V nadaljnji razpravi sta se oglasila tudi Ivo Jakovljevič in Brane But. Oba sta podprla vse predhodnike in se pridružila njihovemu mnenju. Ivo Jakovljevič je izpostavil, da MJU diskriminira skupino invalidov s tem, da jim oporekajo pravico do volitev, sami pa ne razumejo konvencije. Meni, da gre za nerazumevanje drugih. Država je nesposobna omogočiti lahkoberljivi material, da bi lahko volile tudi osebe z motnjo v duševnem razvoju. Brane But pa je izpostavil, da ga je zmotilo to, da kar 18 držav članic nima prilagojenih volitev za slepe osebe. Izpostavil je tudi, da je dostopnost gradiva za slepe izredno slaba.

Mag. Barbara Kobal Tomc je izrazila ogorčenje, da se moramo leta 2019 ukvarjat s to tematiko. Hkrati pa se ji zdi neodgovorno, da zagovornik prelaga to odgovornost na svet, saj imajo pri zagovorniku številčno pravno službo. Predlagala je tudi, da se ob poslanici za 3. december opozori, da je nedopustno, da uradne osebe oz. uradi posredujejo takšne odgovor kot ga je posredoval MJU.

Mag. Adolf Videnšek je izpostavil, da ni neprislunjeno vsem državljanom ampak je težava pri izvedbi. Potrebno bi bilo pregledati osnovna načela ter ugotoviti kaj je potrebno dodati in ter kaj je potrebno dodati pri izvedbi. Kar Destovnik se je strinjal s predlogom oz. mnenjem dr. Katje Vadnal, poudaril pa je, da bo to sprožilo veliko vprašanj glede dostopnosti gradiv.

Sklep 2.1:

Svet za invalide RS odločno zastopa stališče, da je invalidom nedopustno odvzemanje volilne pravice. Država je dolžna zagotoviti varstvo volilne pravice invalidom na vseh položajih in nivojih.

Sklep 2.2:

Svet za invalide RS opozori Ministrstvo za javno upravo z ugotovitvami današnje razprave o volilni pravici invalidov in jim hkrati v vednost posreduje rešitve, ki jih imajo v drugih državah EU.

Ad.3 Pojasnila na novelo Zakona o prevozih v cestnem prometu, ki je bila sprejeta dne 29.8.2019, na 41. seji Vlade RS in naj bi bila do konca leta sprejeta

Predsednik sveta je v uvodu točke pozdravil predlog zakona, ki uvaja brezplačen prevoz za gibalno ovirane študente od kraja bivališča do kraja šolanja, izpostavil pa je, da bi bilo potrebno dostopnost do prevoza zagotoviti vsem gibalno oviranim invalidom. Sprejetje zakona, kjer se prevoz omogoča samo invalidom z določenim statusom, vnaša diskriminacijo med invalidi in posledično tudi kršenje konvencije, ki določa, da imajo invalidi enako kot drugi dostop do fizičnega okolja med katerim je tudi prevoz. Nedostopnost javnega prevoza je eden izmed prepričljivih dejavnikov, ki vplivajo na socialno izključenost invalidov. Kot primer dobre prakse je ljubljanski LPP, ki je svoj vozni park in svoja postajališča približal vsem skupinam uporabnikom. Predlagal je, da Ministrstvo za infrastrukturo za prehodno obdobje objavi razpis in zaposli šoferje v invalidskih organizacijah, ki imajo prilagojena vozila ter sofinancira nakup ustreznega voznega parka. Nadaljnje je predal besedo predstavniku Ministrstva za infrastrukturo, Vojmiru Drašlerju.

Vojmir Drašler je poudaril, da zakon še ni bil sprejet je pa v zakonodajni proceduri. Konec avgusta je bil sprejet na Vladi RS, oktobra pa je bil obravnavan na vseh matičnih odborih. Predstavil je

poglavitno spremembo zakona v delu prevozov študentov invalidov. Poudaril je da gre za sistemsko, transparentno rešitev prevoza študentov invalidov. Omenil je, da so bili študentje invalidi do sedaj glede prevozov prepuščeni sami sebi, da so prevoze prevzela društva oz. starši sami.

Predsednik sveta je presenečen zakaj se vedno poskuša varčevati na invalidih. Kot mu je poznano sta Državni zbor in posledično Vlada našli sistemsko rešitev za upokojence in jim oprostili plačilo prevoza. Država je poskrbela v veliki meri za upokojence, ki lahko uporabljajo javni potniški promet, delno študente invalide, ostale invalide, ki nimajo ustreznega statusa pa pozabila oz. jih pustila, da si sami rešujejo mobilnost od točke A do točke B. Zdi se mu paradoksalno, da študent invalid zaradi zagotovljenega prevoza lahko doštudira, po diplomi pa ne more v službo, ker nima več pravice do ustreznega prevoza. V času študija pa je država v njegovo znanje vložila več kot 100.000,00€. Tu vidi tudi nepremišljeno in neodgovorno obnašanje države, oz. ustreznih resorjev.

Tekom razprave je Emil Okanovič pohvalil prilagojen javni prevoz v Ljubljani, ki ga on sam dnevno uporablja. Omenil je tudi, da se rok o prilagoditvi javnega prevoza po ZIMI izteče drugo leto. Omenil je tudi, da je najbolj prilagojen letalski promet. Težave pa so še vedno pri železnicah saj je prilagojenih premalo vlakov (medkrajevni promet, evropski promet). Izpostavil je primer dobre prakse na Hrvaškem, ki ima urejen prilagojen prevoz v okviru samouprave. Brane But je opozoril, da so tudi slepi gibalno ovirani. Prosil je, da bi bila tudi Zveza društev slepih in slabovidnih vabljen na sestanek ki je predviden za 28.10.2019. Ivo Jakovljevič je izpostavil, da je potrebno prilagoditi javni prevoz kot to predvideva ZIMI. Če se zahteva, da je dostopno grajeno okolje mora biti prilagojen tudi javni prevoz. Dr. Valerija Bužan je omenila, da je potrebno najti nek univerzalni način, da se prilagodijo zadeve tudi za kasnejše obdobje v življenju. Karl Destovnik je opomnil, da so v sklopu projekta Za vse / 4ALL ugotovili, da je dostopnost velik problem ter predsedniku sveta predlagal, da bi se sklicalo posebno sejo sveta, ki bi bila namenjena izključno tematiki dostopnosti. Izpostavil je tudi, da bi bilo potrebno uporabljati terminologijo - funkcionalno ovirana oseba.

V sklopu razprave se je ugotovilo, da je javnost še vedno premalo osveščena na temo dostopnosti tako grajenega okolja kot javnega prevoza ter da je temu treba posvetiti več časa in tudi apelirati na šolstvo, da uvede več pozornosti tej tematiki, predvsem na Fakulteti za arhitekturo (razpisati seminarske ali diplomske naloge s to tematiko, ipd.).

Sklep 3.1:

Svet za invalide RS poziva Ministrstvo za infrastrukturo RS, da v naslednjih proceduralnih postopkih in v najkrajšem možnem času odpravi diskriminacijo med invalidi, katero je naredilo s predlogom Zakona o prevozih v cestnem prometu.

Ad.4 ZPIZ – poslano zaprosilo za predstavnika, ki bi lahko podal odgovore na vprašanja posredovana s strani IO.

Predsednik sveta je pri predstavitvi 4. točke dnevnega reda izpostavil, da je potrebno, da se odpravi diskriminacija pri nadomestilu za telesno okvaro, kjer invalidi, ki so se poškodovali po sprejetju zakona ZPIZ 2 nimajo pravice do nadomestila za invalidnino, razen tistih, ki se poškodujejo na delu. Tisti pa, ki so imeli odločbo o telesni okvari pred sprejetjem tega zakona pa so upravičeni do nadomestila za telesno okvaro v višini od cca 70,00 do 100,00 €. Hkrati je predlagal, da se tako kot minimalna pokojnina določi tudi minimalni znesek invalidske pokojnine, ki bi moral biti v višini osnovnega zneska minimalnega osebnega dohodka oziroma denarne socialne pomoči. Glede na to, da povprečna pokojnina v Sloveniji znaša okrog 640 evrov.

Povprečna invalidska pokojnina pa je bistveno nižja in znaša okoli 490 evrov. Dejstvo je, da tisti invalidski upokojenci, ki so zaradi poškodbe ali obolenja »prisilno« pristali na invalidskih pokojninah pa imajo svoje mizerne pokojnine pod 402 evra. Toliko namreč znaša osnovni znesek minimalnega osebnega dohodka. Vsem tistim, ki imajo nižje invalidske pokojnine kot je minimalni osebni dohodek oziroma denarna socialna pomoč naj se le tem izenači kot je določena v tem trenutku 402,18€.

Predstavniki MDDSZ, Mitja Žihar je predstavil poglobljene spremembe ZPIZ. Torej kaj so želeli s spremembo zakona doseči in kakšni so popravki zakona. S predlogom zakona so želeli zagotoviti večjo socialno varnost, predvsem zagotovitev najnižje pokojnine., dvig nadomestila za invalidnost za brezposelne osebe in dvig delnega nadomestila za brezposelne osebe. Telesne okvare niso zajete v ZPIZ, je pa seznam telesnih okvar objavljen v javni obravnavi in ga je pripravljalo Ministrstvo za zdravje.

Tekla je razprava o spremembah ZPIZ kjer je Emir Okanovič izpostavil, da bi moral vsak transfer (nadomestilo, pokojnina, ..) zagotoviti dostojno raven, da se v Sloveniji dostojno preživi. Med razpravo je Brane But postavil tudi vprašanje glede DPP – zakaj se ga ne izplačuje v kolikor se prejemnik DPP preseli v tujino? Postavil pa je tudi vprašanje glede navedb o pokojninski reformi. Mitja Žihar je glede tega pojasnil, da v kolikor gre za selitev znotraj evropske unije, da se DPP nemoteno izplačuje enako kot se izplačuje starostno pokojnino. Objasnili je tudi, da se bo takoj po spremembi ZPIZ začelo delati tudi na koreniti reformi pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Izpostavljeno je bilo tudi vprašanje glede uravnavanja izplačila nadomestila med tistimi, ki imajo krajšo zavarovalno dobo kot tisti ki imajo daljšo.

Sklep 4.1:

Svet za invalide RS poziva MDDSZ, da kot pripravljavec zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju v nadaljnjih postopkih odpravi razliko, ki je nastala med invalidskimi pokojninami in minimalnim osebnim dohodkom oz. denarno socialno pomočjo, da bosta oba dohodka za državljane vrednostno primerljiva.

Sklep 4.2:

Svet za invalide RS poziva MDDSZ, da kot pripravljavec Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, odpravi diskriminacijo med invalidi na področju telesnih okvar, katera se je dogodila s sprejemom Zakona ZPIZ – 2.

Ad. 5 Razno:

Predsednik sveta je prisotne, kot član medresorske delovne skupine, seznanim s potekom priprave zakona o Fundacijah FIHO in FŠO. Po odstopu vodje delovne skupine mag. Darka Repanška se delovna skupina ni več sestala in o statusu predmetnega zakona ni nobene informacije. Predlagal je, da se pristojno ministrstvo pozove za informacijo, kaj je sedaj s predlogom zakona.

Prisotni so prepričani, da država ne bo kršila danes tolikokrat omenjene Konvencije ZN o pravicah invalidov in brez invalidov pričela s pisanjem kakšnega zakona, ki se posredno ali neposredno nanaša na invalide brez aktivne participacije le teh.

Sklep 5.1: Svet za invalide RS naslovi na Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport vprašanje o statusu Zakona o Fundaciji FIHO in FŠO po odstopu vodje medresorske delovne skupine v kateri je bil tudi predstavnik Sveta za invalide RS.

Emil Okanovič je pod točko razno predlagal, da se obravnava osnutek novega stanovanjskega zakona, ki ga je Ministrstvo za okolje in prostor posredovalo v javno obravnavo. Predlog zakona namreč ukinja neprofitno najemnino in jo spreminja v stroškovno kar bo lahko pomenilo tudi težavo pri tistih invalidih, ki so najemniki neprofitnih stanovanj in imajo kljub subvenciji že sedaj težavo pri plačevanju najemnine.

Predlog za obravnavo stanovanjskega zakona je predsednik sveta sprejel.

V času obravnave točke razno dnevnega reda je Karl Destovnik ponovno izpostavil tematiko dostopnosti in člane sveta 4.11. 2019 povabil na predstavitev analize dostopnosti urbanističnega inštituta – Destovnik.

Brane But je podal predlog, da se poda predlog za univerzalni ključ za parkiranje za invalide. Prisotni se strinjajo, da bi bilo potrebno ozaveščanje javnosti glede parkiranja na parkirnih mestih za invalide.

Predsednik sveta se je strinjal s predlogom Karla Destovnika in se bo še v letošnjem letu sklicalo sejo sveta, kjer se bo obravnavala problematika dostopnosti in kjer se bo predstavilo tudi projekt Za vse / 4ALL ter ugotovitve Urbanističnega inštituta.

Hkrati je Brane But predlagal, da se obravnava tudi seznam telesnih okvar na eni izmed naslednjih sej.

V sklopu točke razno pa je tekla tudi razprava glede sprejema Zakona o Svetu za invalide RS. Predsednik je prisotne seznanil, da je bil s strani kabineta MDDSZ obveščen, da je...»priprava končnega besedila Zakona za enkrat ustavljena, saj moramo najti rešitve za težave na katere nas je opozoril KPK. Vas bom v kratkem pozvala na sestanek z ministrico.«. Do današnje seje sveta do omenjenega sestanka še ni prišlo. Prav tako ni bil seznanjen na kaj je po odgovoru na pripombe KPK le ta ponovno opozarjala. Predsednik sveta pričakuje, da bo po dveh letih priprave Zakon šel v Vlado proceduro do 3.decembra, ko je mednarodni dan invalidov. V nasprotnem primeru, pa je smiselno, da ali v Poslanici Sveta za invalide RS ob mednarodnem dnevu invalidov ali ob kakšni drugi priliki v letošnjem letu, Predsednika države, Predsednika Državnega zbora in predsednika Vlade RS pozove, da Slovenija obvesti Združene narode, da kot država odstopa od podpisa Konvencije o pravicah invalidov, saj ne more zagotoviti ustreznega neodvisnega organa, kar je opozoril našo državo že pristojni Odbor za pravice invalidov v Ženevi.

Sklep 5.2.: Svet za invalide RS naslovi neposredno na ministrico za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti gospo mag. Ksenjo Klampfer vprašanje kdaj bo po zaključeni javni obravnavi šel Zakon o Svetu za invalide RS v Vlado postopek in v nadaljevanju na sprejem v Državni zbor?

Pred zaključkom seje je Dragica Bac predsednika sveta vprašala ali je pravilno razumela, da svet smatra, da je zadeva kar se tiče zakona, za svet zaključena in da ni potrebno, da svet še enkrat obravnava predlog zakona. Opozorila je namreč, se predlog zakona lahko v času zakonodajnega postopka korenito spremeni. Da se nanj lahko v času medresorskega usklajevanja prejme pripombe Službe Vlade RS za zakonodajo, ki jih je potrebno upoštevati, prav tako se pred obravnavo na seji matičnega odbora prejme pripombe/popravke državnoborske pravne službe, ki jih je potrebno sprejeti ter da se lahko prejme tudi amandmaje s strani poslanskih skupin. Člane sveta je opozorila, da je ministrstvo prejelo precej pripomb na predlog zakona. Med pripombami

so tudi pripombe KPK. Še enkrat je opozorila, da naj svet pove ali bodo predlog zakona ponovno obravnavali na seji ali ga ministrstvo brez ponovne obravnave sveta posreduje naprej po pripravi popravka predloga zakona.

Predsednik Kastelic, je pojasnil, da v kolikor je seznanjen so bili odgovori na pripombe s strani ministrstva posredovani tistim, ki so v času javne razprave posredovali pripombe na Zakon o svetu za invalide, enako tudi KPK. Kako se bomo odločili pa v tem trenutku ne more odgovoriti. Saj bo lahko imel več odgovorov in predlogov šele po sestanku z ministrico.

Drugih predlogov člani sveta niso imeli, zato je predsednik sveta 6. sejo zaključil.

Zaključek seje: 13.00

Pripravila:

Saša MLAKAR
S E K R E T A R K A

Dane KASTELIC
P R E D S E D N I K

Zapisala:
Tina ANČIK